N. Inv. 5626.

II

N° 0. N: Inw. 5626.

Dzieie Baieczne.

1. Powiadaią się o trzech Braci przybyłych z Sławonii, zwani Lech, Czech, i Rus podbili wielkie kraie i podzielili się między sobą.
2. Lech osiadł w podziele Pola, otóż od Pol nazwał dział swoy Polska, a od Lecha Założyciela tego ogromnego Państwa, Polaków zwano Lechami.
3. Mówią iż w mieyscu, gdzie dziś stoi miasto Gniezno, Lech znalazł gniazdo Orle, z tąd miasto które założył, nazwał Gnieznem, a Orła dał na Herb Kraiowi.
4. Lech i Lud iego czcił bałwany.
5. O następcach iego i onnym, nic nie mamy pewnego, i basnia o X. Popielu pożartym przez Myszy, należy do tych rzeczy i do tych czasow.

N° 1.

Dynastya Piastow.

1. Piast Kołodziey z Kruswicy, obrany Xiążęciem Polskim, iest początkiem Familii Piastow panuiących w Polszcze, aż do Jadwigi, Wnuczki Kazimierza Wielkiego.
2. Syn iego Ziemowit stanowi porządek w woysku, formuie pułki.
3. Ziemomysł który po nim nastąpił, był Oycem Mieczysława pierwszego.

N° 2

Dynastya Piastow.

Mieczysław 1. Xiążę Polski.

1. Mieczysław żeniąc się z Dąbrowką królewną Czeską, przyjął wiarę Chrześciańską w Roku 966.
2. S. Woyciech nawrócił Mieczysława, i lud Polski.
3. Mieczysław mnostwo Kościołow wystawił, i uposażył, szczególnie Biskupstwo siedm, a mianowicie Poznańsku
4. Umarł i leży w Poznaniu Roku 999. zostawił dwoch Synow.

N° 3.

Bolesław 1 Chrobry pierwszy król Polski.

1. Bolesław Chrobry czyli Waleczny tak szczęśliwe woyny toczył, iż pokonawszy Niemcow, Czechow Rusinow i Prusakow na znak zwycięstwa słupy żelazne wkopać kazał w Sali i w Dnieprze.
2. Wjeżdżaiąc do Kiiowa (chcąc wiarę swoy uniesmiertelnić) tak silnie szablą uderzył w Bramę, iż szczerb w niey zrobił, szablę tę Szczerbcem zwaną, długo zachowywaną w Skarbcu Krakowskim, przy zabraniu Koron i Berłow, zabrali Prusacy i Szczerbiec w Roku 1794.
3. Bolesław zakupił Ciało S. Woyciecha, zabitego przez Prusakow.
4. Otto Cesarz Rzymski przybył do Polski, odwiedzaiąc Ciało S. Męczennika, i wielbiąc pobożność Bolesława, nadał onu Tytuł Króla.
5. Umarł Bolesław Roku 1025. leży w Poznaniu. Godzien pochwały iżeli woyny które toczył były sczęśliwie woynami sprawiedliwymi, zaciętne broniem, krzywdząc ludzkość, krzyw[illegible]

N.o 4.

Mieczysław 2.gi Król Polski.

1. Mieczysław nieszczęśliwie woynę prowadził przeciw Sasom, stracił wiele ziem podbitych, przez Oyca swego, Bolesława Chrobrego.
2. Znudzony zatrudnieniem Krajowem, zdał rząd Żonie swoiey Ryxie z Domu Xiążąt Niemieckich umarł R.u 1034.
3. Ryxa panuie po śmierci Mieczysława, iako Opiekunka Kazimierza małoletniego.
4. Kanawia Syna do Klasztoru Benedyktynskiego w Clugny Kazimierz wdziewa Habit.
5. Polacy uciemiężeni, podnoszą rokosz przeciw Krolowey.
6. Ryxa zabrawszy Skarby, uieżdża z Kraiu do Niemiec, ten zwodny podstępek, ściąga nań dotąd niezgładzoną ohydę.

N.o 5

Kazimierz 1. Król Polski byłszy Benedyktyn.

1. Nieszczęśliwi Polacy proszą Papieża o uwolnienie Kazimierza od ślubów Klasztornych.
2. Papież zezwala pod warunkiem aby na pamiątkę zezwolenia Papieskiego, Polacy głowy golili, iak Diakoni; składali pobór grosza Świętego Piotra na rzecz Kościoła.
3. Kazimierz ustanowił urząd Kasztelanów, iako dowodców Straży w Warowniach Kraiowych.
4. Umarł R.u 1058. leży w Poznaniu. Zostawił 3. Synów, i Corkę, zaślubioną Xiążęciu Czeskiemu.

№ 6.

Bolesław 2gi Śmiały, Król Polski.

1. Bolesław śmiały, czyli bardziey uparty i zuchwały, wiódł woynę [illegible] Rusinom; Kijów zdobył.
2. Poddał się rozpuście, i naród gorszył.
3. Przybył do Krakowa, chciał wnijść do Kościoła, Biskup S. Stanisław Szczepanowski, skłaniał go, aby wprzód rozgrzeszenie pozyskał, nim wstąpił do Świątyni Bożey, lecz Król w zapalczywości swoiey miecz w nim utopił. Ochłonąwszy z złości i zapędu żałował, z Polski uciekał, został Mnichem w Styryi i tam umarł w 1070. Roku.
4. Ostąd Królowie Polscy utracili Tytuł Królewski, co pobożność Chrobrego zyskała, bezbożność śmiałego utraciła.

№ 7.

Władysław Herman, Xiążę Polski.

1. Władysław Herman, brat Bolesława Śmiałego po wyieździe iego obiął rząd Państwa.
2. Papież zakazuie koronować Króla Polskiego.
3. Cesarz Rzymski nadaie Tytuł króla Polskiego królowi Czeskiemu.
4. Władysław Herman toczy woynę z Czechami, lecz nieszczęśliwie i przymuszony zrzec się tytułu Króla umiera R.u 1102. leży w Płocku.
5. Zostawił Syna Bolesława od krzywych ust zwanego Krzywoustnego.

N°. 8. my nuw 47m

Bolesław 3ci Krzywousty Xiąże Polski

1. Już w dziewiątym Roku życia swego, Krzywousty słysząc o Woynie Polaków z Czechami, błagał Oyca by mu dozwolił towarzyszyć sobie w teyże wyprawie.
2. Z młodu zaostrzył smak do sztuki Rycerskiey, iako w 40. bitwach zwalczył nieprzyiacioł tak Czechów iak Pomorzanów, szczegolnie Niemców na Psiem Polu w bliskości Wrocławia walczących pod dowodztwem Cesarza
3. Pobity od Rusinów i Haliczanów umarł z zmartwienia w R.u 1140. leży w Płocku.
4. Przed zgonem podzielił Państwa dla 4.rech Synów piątemu nic nie wyznaczył, mowiąc; iż Dyszel kiernie czterey koła, w mniemaniu, iż Kazimierz cztery podziały, co się i stało.
5. Karbimierz Woiewoda krakowski, oskarżonym został za zmowę z nieprzyiacielem, odtąd kasztelan Krakowski brał pierwszeństwo Woiewodzie Krakowskiemu — co uczy iż cnota iedynie, prawdziwą nadaie wyższość.

Dział Synów Bolesława Krzywoustego.

6. Władysław obiął krakowskie Sieradzkie, Łęczyckie i W. Mazkie.
7. Mieczysław, Poznańskie i Kaliskie.
8. Bolesław, Kuiawskie i Mazowieckie
9. Henryk Lubelskie i Sandomierskie
10. Kazimierz został bezdzielnym.

N.o 9.

Władysław 2gi Xiąże Polski.

1. Krystyna siostra Konrada Cesarza Rzymskiego, Małżonka Władysława, namawia Męża do wydania Woyny braciom swoim.

2. Władysław pokonany od Rodzeństwa, widzi się przymuszonym ~~~~ szukać schronienia u Cesarza Szwagra swego.

3. Stracił Xięstwo Krakowskie, osiadł w Xięstwie Szląskiem, i iest początkiem domu Xiążąt Szląskich z linii Piastow. Umarł Roku 1156.

Należało Władysławowi poznać rady dawane mu przez Żonę, i złe odrzucić.

N° 10.

Bolesław 4ty Kędzierzawy, Xiążę Mazowiecki.

1. Bolesław Kędzierzawy, nastąpił po Bracie swoim Władysławie i objął rządy Xięstwa Krakowskiego. Umarł w R. 1178.

2. Henryk Brat iego, opuścił na czas iakiś Xięstwo Lubelskie i poszedł na Krucyatę, odzyskać ziemię świętą, i odebrać Grób Chrystusa z rąk Mahometanów.

3. Mieczysław Xiążę Poznański i Kaliski, wziął spadkiem Xięstwo Krakowskie, lecz nienawidzony od poddanych, widział się przymuszonym odstąpić Xięstwa Bratu swemu Kazimierzowi. Co dowodzi iż dobroć tak partykularnym iak i panuiącym, zyskuie przychylność i spokoyność.

N° 11.

Kazimierz drugi Xiążę Polski. Zwany Sprawiedliwy.

1. Kazimierz skoro zasłużył Imie sprawiedliwego, godnym był panować Polakom; kochaiącym prawo, wolność i Oyczyznę.

2. Nie toczył woyny, lecz użył czasu i możności na zagładzenie ran, zadanych mieszkańcom, ciągłemi woynami swych poprzedników.

3. Panował dla dobra Ludu, iak każdy rządzący panować winien, był kochanym, bo był dobroczynnym.

4. Umarł Roku 1195.

5. Zostawił dwoch Synów, Leszka i Konrada.

N° 12.

Leszek Biały, Xiąże Polski.

1. Po śmierci Kazimierza nastąpił syn iego Leszek Biały.
2. Matka iego Helena w ciągu małoletności, mianowana została opiekunką i Regentką Państwa. dodano iey na poradzców i wspólł opiekunów Xiążęcia Fitlejow, Biskupa i Wojewoda Krakowskiego, Goworka Wojewodę Sandomirskiego
3. Helena nie pomnąc iż iest tylko Opiekunką, odstępnie niebacznie, i nagannie własność Synowską, to iest Xięstwo Krakowskie Mieczysławowi staremu Stryiowi Leszka, znagloniemu niegdyś wierzdać z Państwa.
4. Mieczysław powtórnym zawodem panuie Lat 6. i umiera.
5. Po śmierci Mieczysława Wojewoda Krakowski ofiaruie Tron Leszkowi Białemu pod warunkiem, aby oddalił od Dworu swego Goworka Wojewodę Sandomirskiego, lecz Leszek cnoty i roztropny opuszcza tron, idąc w ustroie mieszkać z Przyiacielem
6. Władysław Laskonogi Brat stryieczny Xięcia Mieszka obeymuie rządy Xięstwa — w krótce umiera.
7. Leszek wezwany wraca z Goworkiem.
8. Konradowi Bratu swemu udziela Xięstwo Mazowieckie.
9. Konrad zapalczywy zabiia w zapędzie złości, Xiędza Scholastyka. Rzym sądzi go, i nakazuie mu dać Xięstwo Łowickie Arcybiskupowi Gnieznieńskiemu
10. Konrad woyny toczy z Prusakami, i dla uzyskania posiłków zastawia Krzyżakom powiat Chełminski na Lat 20.
11. Biskup Inflantski, formuie pułki Kawalerów Inflantskich i utrzymuie ich na swoym żołdzie.
12. Leszek Biały zamierzaiąc poskromić Swiatopełka Xięcia Pomorskiego, zabitym zostaie przez Pomorczyka w R. 1227.

Leszek ile chwalebny z iedney strony tak naganny z drugiey, iż poblażał winom moralnym i politycznym, brata swego Konrada.

N. 13.

Bolesław 5ty Wstydliwy czyli Skromny.

1. Bolesław w 6tym Roku życia swego następuie po Oycu swoim, pod Opieką stryja Konrada.
2. Konrad wtrąca go do więzienia, Bolesław ucieka, i udaie się do Henryka Xięcia Wrocławskiego.
3. Tatarzy ~~niszczą~~ niszczą Polskę, aż pod Lignicę.
4. Trefunkiem odkryto kopalnie Solne w Bochni i w Wieliczce, zdarzenie to trafiło się w R.u 1251.
5. Bolesław zaprowadził ~~prawa~~ kodex Saski, czyli Magdeburski którymi się długo miasta nasze rządziły bo aż do R.u 1795.
6. Umiera w R.u 1279.
7. W ciągu Panowania Bolesława, Żydy przybyły i osiadły w Polszcze.
8. Żona Bolesława była Święta Kunegunda.
9. W każdym stanie i w każdym stopniu można być złym dobrym bezbożnym i świętym. Zawisła rzecz od wyboru i wytrwałości.

No. 14.

Leszek Czarny Xiąże Polski, Wnuk Bolesława Krzywoustego.

1. Podbił i przyłączył do Polski, Królestwo Halickie istnące dopiero od Lat 81.
2. Leon ostatni Xiąże Halicki wybudował Miasto Lwow.
3. Tatary napadłszy na Polskę, wyprowadzili z sobą mnostwo Kobiet z dziećmi.
4. Leszek umarł w Roku 1289.
5. Po iego zgonie tron przechadzał od rąk do rąk, i tak po Leszku czarnym panował Xiąże Wrocławski, potem Henryk 10ty Seradzki, potem Przemysław Xiąże Poznanski. Gdy ten odstąpił tronu Wacławowi krolowi Czeskiemu, a Polska zniolana była woyną, ktorą wiodł Władysław Łokietek z Wacławem panuiącym przez przeciąg Lat 3ch. Przymysław uproszony od Polaków przyiął Obowiązek rządzenia Panstwem.
6. Niezgoda rodzi Nieszczęscie.

No. 15.

Przemysław 1szy wziął Tytuł Krola Polskiego

1. Dla uronenia nieustannych niezgod między wnukami Bolesława Krzywoustego, ktorzy koleyno sobie wydzierali sobie panowanie nad Polską — Przemysław mianował się i koronował krolem Polskim; lecz zazdrość Margrabiego Brandeburskiego, ledwie dozwoliła dokonczyć obchod Ceremonii. Zabitym został w dzien Swoznaczy Roku 1296.

$\frac{8/4}{14}$ 6

No 16.

Władysław Łokietek: Król Polski.

1. Po śmierci Przemysława nastąpił Władysław Łokietek.
2. Rokoszanie powołują na odwrot Wacława króla Czeskiego lecz rychła śmierć jego — zwraca Tron Władysławowi
3. Wacław wprowadził w bieg Grosy praskie.
4. Władysław Łokietek przenosi stolicę z Gniezna do Krakowa.
5. Margrabia Brandeburski wpadł do Pomeranii. Władysław za pomocą Krzyżaków odzyskuje prowincyą Pomorską.
6. Krzyżaki zatrzymują sobie Gdańsk, pod pozorem wynadgrodzenia sobie kosztów wojennych.
7. Papież nakazuje oddawać Gdańska Polakom, rzuca na Krzyżaków klątwę Kościelną, lecz na próżno, Zakon Rycerski bierze się do broni.
8. Władysław zwycięża Krzyżaków pod Płowcami, odzyskuje Chełmno, Dobrzyń, i 15000. grosy praskich kontrybucyą; lecz nie zdołał odzyskać Gdańska, i umierając zaleca synowi jego odebrania.
9. Władysław przy uroczystości zaślubin Kazimierza Syna swego ustanawia ozdobę Orła Białego. kończy życie w R.u 1333. —
10. Wierzynek Mieszczanin Krakowski, daie ucztę z okazyi zaślubin Królewicza, ofiaruje przybyłym Gościom rozmaite i kosztowne dary; Między innemi dnia tegoż zbytkami ogrzewano Pokoje drzewem Cynamonowym.

№ 17.

Kazimierz nazwany Wielkim.

1. Kazimierz założył i uposażył akademią Krakowską.
2. Wystawił warownie, których dziś widziem zwaliska.
3. Żydom nadał liczne przywileie.
4. Ustanowił sądy Włościan między Starostami, zwane Sądami Assessorskiemi
5. Spadkiem Familiynym obeymuie Ruś czerwoną.
6. Biskupstwo Halickie przenosi do Lwowa.
7. Zrzeka się praw do Szląska, w wynadgrodzeniu niniejszego zrzeczenia, łączy do Polski powiat Wschowski. [Fraustadt]
8. Mianuie Arcybiskupa Gnieznieńskiego pierwszym Xiążęciem Państwa.
9. Kazimierz prawdziwie wielki, bo był liberalny, zwołał Stany do Wislicy, by wspólnie z Obywatelami naradzał się o ich dobra, odtąd podobne zgromadzenia zapewniaiące swobody mieszkańcom, wolność i bezpieczeństwo osoby i Maiątków, nazywano Seymem.
10. W niedostatku Potomstwa mianuie następcą Ludwika Króla Węgierskiego Siostrzeńca swego.
11. Umiera w Roku 1370.
12. Użyteczność stanowi wielkość, stałą i istotną wielkość.

N° 18.

Ludwik Król Polski i Węgierski.

1. Ludwik po odbytey Koronacyi wraca do Węgier, i rząd Polski oddaie Matce swoiey.

2. Krolowa Matka porucza Rząd Biskupowi Krakowskiemu.

3. Ludwik pochlebiaiąc Polakom, aby Tron swoy powierzyli ktorey z iego corek, zmnieyszał Podatki do dwoch groszy praskich od łana

4. Umiera w Tyrnawie R. 1382.

N° 19.

Jadwiga, Krolowa Polska.

1. Tytuł Wnuczki Kazimierza Wielkiego, zyskał Jadwidze tron Polski.

2. Obrana Krolową, zadziwiła Narod wdziękami, dobrocią, odwagą, i Męstwem, Panowała nie tylko Polakom, lecz co więcey, panowała nad własnem swem sercem.

3. Nauczona i przywiązana do Wilhelma, Xiążęcia Rakuskiego, oddała swą rękę i wiarę Jagielle, Xiążęciu Litewskiemu bo Jagiełło przyrzekł złączyć Litwę z Polską i zostać Chrześcianinem.

4. Władysław Jagiełło, ochrzczony, zaślubiony z Jadwigą podpisał Unią Litwy z Koroną, i iako Mąż Jadwigi stał się Krolem Polskim.

5. Jadwiga iednak w niebytności Męża i nagłych obrony potrzebach, stawała przeciw Tatarom i Rusinom. Żył rychło Umarła w Roku 1399.

6. Zgasła w niey Dynastya Piastow.

N: 20.

Władysław Jagiełło. Król Polski.

Xiążę Litewski — Pierwszy z Dynastyi Jagiellow.

1. Władysław Litwinow do Wiary Chrześciańskiey nawrócił.
2. Biskupstwo i Akademią Wileńską ufondował.
3. Ożenił się z Arcy-Xiężniczką Austryacką, a po iey Śmierci z Elżbietą Pilecką
4. Arcy-Biskup Lwowski koronuie Elżbietę. Arcy-Biskup Gnieźnieński z Zazdrości tego Zaszczytu biegnie do Konstancyi, i na tamecznym Koncylium, zyskuie Tytuł Prymasa.
5. Władysław łączy do Polski Ruś Czerwoną, którą Ludwik oderwał do Węgier: Zabiera Podole, Fundnie Biskupstwo Kijowskie, i Chełmskie.
6. Wykupuie Xięstwo Spiskie, dane w Zastaw Zygmuntowi Cesarzowi.
7. Oddaie rząd Litwy Bratu Swidrygiełłowi
8. Witold Brat Władysława podnosi rokosz przeciw niemu.
9. Krzyżaki wspieraią Witolda.
10. Władysław łagodzi Witolda, i odebrawszy rządy Litwy Swidrygiełłowi porucza one Witoldowi
11. Krzyżacy toczą boy z Władysławem, pokonani pod Koronowem czyli Nowemmieście upadli w znaczeniu i przemocy.
12. Władysław zwołuie Seym pierwszy w Korczynie. Przedstawia Stanom potrzebę składki 40,000. Złp. na wykupno Ziemi Dobrzyńskiey z rąk Krzyżackich, zyskuie pobór, a Naród Powiat Zastawny.
13. Sprowadza Koronę Polską zabraną do Węgier.
14. Cesarz mianuie Witolda, Królem Litewskim, Władysław tamuie przeiazd Posłowi Austryackiemu wysłanemu z nominacyą.

15. Wittold zwyciężca Tamerlana, napadł on był Litwę, lecz odparty, cofnął się.

16. Tatarzy wzięci w ~~niewolę~~ niewolą, zyskuię od Księcia posady w których dotąd plemiennicy ich, wiernie i przychylnie Polszcze mieszkaią.

17. Umarł Władysław w Grodku na Podlasiu R^u^ 1434.

18. Był czynnym, wiele zrobił, bo czas szczędził.

No. 21.

Władysław 3ci Warneńczyk.

1. Władysław następił po Oycu swoim w 14. Roku życia swego.
2. Mianowany Królem Węgierskim, przyiął Węgierską koronę.
3. Zachęcony od Papieża do woyny z Turkami wydał ią im.
4. Turcy przyciśnieni woyną żebrzą zawieszenia broni na lat 10. Władysław przyimuie ugodę.
5. Podburzony złą radą zrywa z Turkami przymierze, wpada w ich kray; Turcy w rozpaczy bronią się silnie.
6. Ginie Władysław z woyskiem pod Warną R^u^ 1444.
7. Zginął bo przeniewierca, nie wart był życia.
8. W krótkim ciągu tego panowania, zmuszono Multanów i Wołochów do hołdowania Polakom daniny.
9. Ustanowione probierców Menniczych.
10. Oleśnicki Biskup Krakowski, kupił i złączył Księstwo Siewierskie do Dóbr Duchownych Biskupstwa Krakowskiego — Księstwo do Roku 1796. miało swoy szczególny Kodex — czyli Zbiór praw Sądowniczych.

No. 22.

Kazimierz Jagiellończyk, Syn Władysława Jagiełły.

1. Po długich wymówkach przyjmuje Korony.
2. Godzi Kardynała Arcy-Biskupa Gnieźnieńskiego, z Biskupem Krakowskim; iż koleyno w Senacie pierwszeństwo zaymować będą.
3. Zawiera Traktat z Krzyżakami w Toruniu, i bierze do Polski, Województwo Pomorskie, Chełmińskie i Malborskie.
4. Kupuie Xięstwo Oświecimskie
5. Władysław Syn iego przyimuie ofiarowaną mu Koronę Czeską.
6. Węgry zapraszaią Kazimierza młodszego na Tron Węgierski, lecz oddany pobożności, życie świątobliwie zakończył w ustroniu, został kanonizowanym.
7. Królewicz Jan Albert wypędza srogich Tatarów.
8. Postanowiono, iż Seym tylko ma moc prawodawczą, w późnieyszych wiekach, świat cały uznał tę zasadę.
9. Umarł Kazimierz w R. 1492. Zostawił 10. Dzieci, Trzech następnie panowało. Jan, Alexander, i Zygmunt.
10. Długosz Dziejopis i Kopernik rodem z Torunia, sławny Astronom, byli mu współczesnemi.

No. 23.

Jan Albert, Król Polski Xiąże Litewski

1. Zwycięża Turków
2. Rossyanie wpadaią do Litwy, zagarniaią Xięstwo Czernie-chowskie, i przyimuią zawieszenia broni na lat 6.
3. Mistrz Krzyżacki wzbrania się hołdować Polsce, Jan Albert bierze się do woyny, lecz śmierć go uprzedza umarł w Toruniu 1501.
4. Kupił i przyłączył do Polski, ziemią Płocką i Xięstwo Zatorskie.
5. Nastąpiła uchwała arcy szkodliwa zabraniaiąca mieszczanom i włościanom nabywać własności ziemiańskich, przez ten to zakaz 3. części Polski widziemy w zarostach.

No 24.

Alexander Król Polski Xiąże Litewski

1. Z obawy utracenia Litwy oddane Koronę Alexandrowi.
2. Koronuią go w Krakowie.
3. Przedłuża zawieszenia broni z Moskalami do lat 6.
4. Mistrz Krzyżacki schronił się do Niemiec.
5. Gliński zwycięża Tatarów pod Kleckiem
6. Alexander umiera R. 1506.
7. Prawa Litewskie mianuią odtąd statutem Alexandra.
8. Naród stanowi, iż Król samowładnie nie iest mocen czynić żadnych postanowień
9. Alexander rozdał mnóstwo dóbr narodowych, rozdawnictwo własności Kraiowych iest nadużyciem panuiącego, bo nie-dostatek dochodów, pociąga zwiększenia podatków i nędzę Ludu
10. Papież dozwala Kanclerzom duchownym sądzić sprawy kryminalne.

N.o 25.

Zygmunt 1.szy Król Polski W. X. Litewski.

1. Zygmunt koronuie się w Krakowie.
2. Glinski w ciągu Koronacyi zabiwszy Zabrzezinskiego, uni-kaiąc kary uchodzi do Moskali, naprowadzi ich zbroyno do Litwy, i powtornym zawodem boy rozpocząwszy zdradzca Moskali wraca w szeregi Oyczyzny. Moskale przyimuiąc pokoy zatrzymuią Smolensk.
3. Zamiast woyny przeciw Krzyżakom kończy się niebacznym darem. Siostrzeniec Zygmunta Mistrz Krzyżacki, bierze pod Obowiązkiem Hołdownica Polaca inwestyturę Xię-stwa Pruskiego. Następcy iego podali myśl rozbioru kraiu Polskiego.
4. Hetman Tarnowski zmagla Multany i Wołochy do posłuszeń-stwa.
5. Bona Xiężniczka Medlańska żona Zygmunta, podstępami swoiemi, zrywa Seym zgromadzony w celu ustanowienia nowych podatkow.
6. Odtąd Duchowni płacić poczęli subsidium Charitativum.
7. Turcy wpadaią do Wołoszczyzny.
8. Król wzywa Pospolite ruszenie
9. 150,000. Polakow staie zbroyno na iego Rozkazy.
10. Xmita podnosi rokosz.
11. Turcy opanowali Wołochy.
12. Król umiera 1548. poruczywszy wprzod tron Zygmuntowi Sy-nowi swoiemu Xięciu Litewskiemu.
13. Gdańszczanie przyimuią Luteranizm, niszczą kościoły Katolickie
14. Po śmierci Janusza Xięstwo Mazowieckie wcielone do Polski
15. Za Zygmunta 1szego, żył Kromer Dziejopis, Łaska Prawodawca i Tomicki mowca.

No. 26.

Zygmunt August, Krol Polski: Xiąże Litewski.

1. Zygmunt w 9tym Roku mianowany został następcą Zygmunta I.
2. Wdowiec po Elżbiecie Austryaczce, ożenił się August z Barbarą Radziwiłłowną.
3. Narod długo sprzeczny uznać iego związek, zezwala wreście na Koronacyą Barbary.
4. Bona Matka Zygmunta truie Synowę, i zebrawszy ogromne skarby wierdza z ziemi do Włoch, pożycza ona krolowi Neapolitanskiemu, ktore to summy zowią dotąd Summam Neapolitanskiemi
5. Kawalerowie Inflantscy z obawy podlegania Szwedom łączą Inflanty do Polski.
6. Ketler Mistrz Inflantski, bierze Kurlandyą, z obowiązkiem Hołdowania Polszcze
7. Zygmunt wprowadza Tolerancyą Religiyną.
8. Ponawia na Seymie Lubelskim, związek czyli Unią Litwy z Koroną.
9. Umiera bezdzietnie w Knyszynie R. 1579. Gaśnie wnim Dynastya Jagiełłow.
10. Za panowania Zygmunta Augusta żyli: Janicki Rymotworca, Modrzewski statystyk. Hozyusz Biskup Warminski, Prezes Konsylium Trydenckiego – ktorego to Dekreta przyięto w Polszcze.
11. Wiek Augusta zowią złotym wiekiem literatury Polskiey.

N.º 27.

Tron Elekcyjny.

Henryk Walezyusz, Obrany Krolem Polskim.

1. Henryk Walezyusz, Brat Karola Dziewiątego Krola Francuz=kiego, sławny zwycięzca pod Zarnak. Uymuie sława serce Polakow, i iest obrany Krolem Polskim.

2. Deputowani Polscy przybywszy do Paryża z zaproszeniem iego na Tron Polski — zdumieli Francuzow, wytwornoscią okazałoscią, a szczegolniey piękuoscią wymowy i wychowania.

3 Henryk przyiezdza, zaprzysięga Pacta Conventa, czyli zobopolną umowę Krola z Narodem, co dziś zowią Konsty=tucyą, a to w Roku 1579.

4. Sława Polakow! iż o kilka set lat poprzedzili obecny duch czasu, i uyrzeli cel pomyslnosci ludów.

5. Zborowski w pojedynku zabiia Zebrzydowskiego — Krol sądzi, i wyrokiem wygnania, Polacy znayduią wyrok pas=cyalnym, i szemrzą.

6. Henryk uiezdza do Francyi z obietnicą powrotu, lecz lu=dząc długo narod próżną nadzieią, traci Koronę, i Prymas ogłasza nową Elekcyą

7. Henryk panował Trzy miesiące.

8. Dyssydenci wzmagaią się w liczbie, mnostwo mieszkancow przyimuie Luteranizm

9. Krotko przedtym, Marcin Luter, był przełożonym klasz=toru Augustynow w Wieluniu, w Wojewodztwie Kaliskiem.

N° 28.

Stefan Batory. Król Polski. Obrany Królem.

1. Stefan Batory, Xiążę Siedmiogrodzki przyiął Koronę, i zaślubił sobie Annę Jagiellonkę Siostrę Zygmunta Augusta.
2. Za radą Zamoyskiego stanowi Trybunały w Koronie i w Litwie.
3. Zwyciężył Rossyanów, zdobył Moskwę, odebrał Połock, Inflanty, część Litwy, którą Rossyanie byli sobie przywłaszczali.
4. Stefan wydaie Siostrę swoią Gryzeldę za Zamoyskiego.
5. Papież obdarza Stefana Mieczem, ozdobionym napisem: Dla Obrony Wiary i Państw Chrześciańskich, iakoż w prawdzie, Polska była zawsze przedmurem Europy przeciw Azyatom, wszelkim Bałwochwalcom, i Mahometanom.
6. Po śmierci Iwana Cara Moskiewskiego, Stefan zamierza przyłączyć Rossyą do Polski, lecz umiera w Grodnie po dziesięcioletnim panowaniu R.^o 1589.

N.o 29.

Zygmunt Trzeci Królewicz Szwedzki, z Domu Waza, Siostrzeniec Zygmunta Augusta. Obrany Królem Polskim.

1. Maxymilian Xiąże Austryacki, żądał zbroynie zyskać wybór i utrzymać się królem Polskim, lecz zbity od Zamoyskiego pod Byczyną, wpadł w niewolę — Polacy oddaiąc należne uszanowanie nieszczęściu Jeńca, póty iednak trzymali go w niewoli w Zamościu, póki Maxymilian nie zrzekł się wszelkich domagań korony Polskiey.
2. Zygmunt posiadał Tron Polaków.
3. Żółkiewski zawoiował Moskwę, wziął w niewolę Carów Moskiewskich, przywiódł ich do Warszawy, Tryumf ten podawał Zygmuntowi pole przyłączenia Moskwy do Polski, lecz umiarkowanie Polaków niedozwoliło im nigdy pożądać cudzego.
4. Zygmunt będąc synem Króla Szwedzkiego, kusił się i wysilał o następstwo Tronu Oycowskiego, lecz Szwecyą stracił, Polskę w zaporach swoich osłabił; umarł w R.u 1632.
5. Zygmunt przeniósł Stolicę z Krakowa do Warszawy — Gdzie dotąd widać iego posąg wystawiony Oycu przez Syna.

N° 30.

Władysław 4ty Syn Zygmunta 3ciego Obrany Królem Polskim.

1. Władysław utwierdzaiąc pokoy z Rossyą, uznał Michała Federowicza Carem Rossyiskim.
2. Przyiął z Szwecyą 26. letnie zawieszenie broni
3. Zaślubił Księżniczkę Francuzką, która z wielką okazałością wjazd swoy z Gdańska do Warszawy odbyła, liczne Łuki rozstawione, na Jey przyięcie przywdziano w Bławaty
4. Władysław ustanowił Poczty.
5. Jak zawsze tak i w tym czasie przeniewierstwo przywiodło o rozpacz Kozaków Ukraińskich, podnieśli rokosz, którego skutków dotąd Polska doznawać nie przestaie
6. Jan Brat Króla zatrzymanym został w Marsylii za nieprzyzwoite oglądanie warowni tamecznych, odzyskał wolność, zaręczaiąc iż Polska zrzeka się odwetu.
7. Umarł Władysław Roku 1647.

No 31.

Jan Kazimierz Waza. Obrany królem Polskim.

1. Jan Brat Władysława, żeni się z królewną Wdową Władysława.
2. Król godzi niesnaski kozaków z Polakami, mianowicie Chmielnickiego Kozaka, wodzem Kozaków, lecz na próżno. Kozaki koleyno łączą się, to z Rossyą to z Tatarami, to z Szwedami przeciw Polsce.
3. Radziejowski Wojewoda Poznański stronnik Szwedzki podnosi Rokosz. Naprzód Krystyna królowa Szwedzka, a po Jey Abdykacyi Karol 10ty Jey następca, toczą woynę z Polakami.
4. Rossyanie, Tatary, Kozaki i Szwedy, rozmaitym kierunkiem złączeni w celu, oddzielni w posterunkach, wzdłuż i wszerz niszczą Polskę, wszędzie się rozpościeraiąc, wszędzie wszystko zaymuią, wszędzie panuią.
5. Kraków tylko został wolnym od Nieprzyiaciela
6. Jan schronił się do Szląska.
7. Nieprzyiaciel w Opocznie zabrał iego Ekwipaże
8. Czarniecki Polak prawy, wódz woyska narodowego, zaprzysięga swoiemi rękami w związku zwanym konfederacya Tyszowiecką wyrywa Polskę zagładzie.
9. Czarniecki wybawia Polskę z rąk nieprzyiacioł
10. Król stwierdza zgodę przymierzem
11. Xiąże d'Enghien szwagier królewski, w nadziei pozyskania tronu Polskiego, namawia Króla do złożenia korony Polskiey.
12. Jan składa koronę, iedzie mieszkać w Francyi w S. Germain, owdowiawszy żeni się z Panną Marszałkówną d'Hopital, niegdyś Włościanką Francuzką.
13. W Mowie mianey przy Abdykacyi, przepowiedział król Jan rozbiór Polski ——

№ 32.

Michał Korybut Wiśniowiecki.
Obrany królem Polskim.

1. Michał osierocony śmiercią Oyca, z niszczony w majątku napadem Chmielnickiego, wychowany przez królowę Maryą Ludwikę żonę Jana Kazimierza, wstąpił na tron Polski, mimo myśli i chęci.
2. Turcy stanęli pod Lwowem, Kozacy zniszczyli Ukrainę.
3. Sobieski Hetman, czyli Wódz Woysk Polskich, wysłany przeciw Turkom, zniósł ich pod Chocimem.
4. Król umarł we Lwowie, dwa dni przed nadeyściem wiadomości zwycięstwa w R^u 1673.
5. Za panowania Michała Korybuta ustanowiono, aby koleyno seymy odbywały się w Warszawie i w Grodnie.

№ 33.

Jan Sobieski, Hetman Obrany. K: P:

1. Cesarz Leopold zagrożony napaścią Turcką, wzywa pomocy Sobieskiego.
2. Sobieski zwycięża Turków pod Wiedniem R^u 1683.
3. Lecz wraca do Polski, i od Turków w drodze pobity ledwie uszedł niewoli.
4. Przymierze z Turkami zapewnia im posiadłość Kamieńca Podolskiego.
5. Sobieski odstępuje Rossyanom Smoleńsk i białą Rossyą.
6. Król kupuje i osiada w Wilanowie.
7. Królowa z domu Xiążąt Kondeuszów, funduje Klasztor Sakramentek w Warszawie.

8. Jakub Królewicz Polski zaślubił sobie Córkę Elektora wyższego Renu. –

9. Sobieski umiera po 22. letniem panowaniu, w rocznicę swey Elekcyi w R.u 1696. –

10. Po iego zgonie królewicz Jakub mieszkał w Szlązku w Oleśnicy. –

N.o 34.

August drugi Elektor Saski. Obrany Królem Polskim.

1. Xiążę Conti, starał się w raz z Augustem Elektorem Saskim, zyskać wybór Polaków, lecz padł na Augusta.

2. August Koronowany królem, zaprzysiągł Pacta Conventa, i obowiązek odzyskania Kamieńca Podolskiego Polsce.

3. Traktatem Karłowickim, powrócono Kamieniec Polakom, i od tego czasu, Turcy szanuią swoie z Polakami związki.

4. August łączy się przymierzem z Piotrem wielkim Carem Rossyiskim, Karol 12. król Szwedzki do= bry polityk trwoży się groźbą podobnego związku.

5. Karol 12. wypowiada woynę Piotrowi wielkiemu, i wsadza Stanisława Leszczyńskiego Woiewodę Poznańskiego na Tron Polski.

6. Stanisław Leszczyński obrany królem Polskim, koronowany w Warszawie, Uznany królem przez Augusta drugiego swego poprzednika, panie polski Piotr wielki nie wziął w Niewolę karola 12. pod Połtawą

7. Znikł karol 12. znikł z nim Stanisław Leszczyński, August drugi, objął za powrotem rząd Polski, obejmując koronę przyjął wiarę katolicką.

8. Gnuśność Augusta, pomnożenie prerogatyw Magnatów Polskich zrządziła wiele szkód i zgorszenia.

9. Umarł August drugi w Roku 1733.

No 35.

August 3ci Elektor Saski król Polski.

1. Po śmierci Augusta drugiego, Stanisław Leszczyński wrócił do kraju, z nadzieją odzyskania Tronu, lecz gdy wybór Augusta Trzeciego zniszczył wszelkie skutku podobieństwa. Stanisław Leszczyński wydawszy córkę za Ludwika Piętnastego króla Francuskiego, objął dożywociem Lotaryngią, uszczęśliwił iey Mieszkańców, przyozdobił iey Miasta i umarł w Lunewillu.

2. August Trzeci naywięcey bawił w Saxonii

3. Zmniejszono wojsko zwinięto woysko do liczby 16000.

4. Król gnuśny spuszczał się na swych poradników

5. Żaden Seym nie doszedł.

6. Nierpiaty Obyczaie, zmieniły się skłonności; psuł się Język, zgoła, nikła narodowość, Polak ucyśniony iero-pieniem obumarł.

7. August Trzeci po 30^{stu} letniem panowaniu umarł R. 1763.

8. Załuski Biskup krakowski założoną przez siebie Bibliotekę, pod imieniem Biblioteki Załuskich, darował Rzeczypospolitey. w R.u 1794. wzięto ią do Petersburga i złączono z Imperatorską.

N.o 36.

Stanisław August Poniatowski Obrany królem

1. Przemoc Dworów Zagranicznych mianowicie Rossyi znagliła wybór Stanisława Augusta Poniatowskiego na Tron Polski.

2. Dessydenci domagaią się zachowania swych przywileiów i robią Konfederacyą Toruńską.

3. Polacy pod pozorem dania odporu konfederacyi Toruńskiey tkwią się w związach konfederacyi Radomskiey, wzamiarze detronizowania nadanego im króla. Nadchodzi Seym, członki konfederacyi Radomskiey utrzymuią swe Opinie z walecznością sumienia godną Reprezentantów wolnego narodu. Ambassador Rossyiski gwałci świątynią wolności, i wśród Obrad Seymowych, porywa Senatorów na Sybir. Gwałt takowy

rodzi konfederacyą Barską, która iak i inne ulęgła przewadze, sił nieprzyiacielskich.

2. Stanisław z Charakteru słaby, lecz światły i uczony ocucił w Narodzie smak nauk i kunsztów, Polacy ocknąwszy się z przeszłością, przyszedłszy przydatności, doznawszy iuż Zaboru pierwszego, Prus zachodnich przez Prusaków Gallicyi przez Austryaków, części Litwy przez Rosyą, uchwalili utrzymywanie 100,000. woyska.

3. Ustanowili Konstytucyą w dniu 3. Maia 1791. pod laską Stanisława Małachowskiego, zwanego nayszlachetniejszym z ludzi, Konstytucyą liberalną i wzorową.

4. Szczęsny Potocki Woiewoda Ruski podszczuwany dumą, uzisał Rokosz Targowicki, wsparty posiłkami woysk Rossyyskich, walczył nie bez straty z woyskiem wspołbraci.

5. Król ktoremu Narod przy limicie Seymu powierzył Skarb i dowodztwo Obrony, zawarł z Rosyą zawieszenie Broni, Rossyanie zaięły kray i stolicę.

6. Prusacy opanowali wielką Polskę, pod pozorem śledztwa Jakubinow.

7. Rossyanie zamierzali wyprowadzić z Warszawy Arsenał do Rossyi.

8. Lud Warszawski z pomocą kilku Regimentow polskich ocalił arsenał, i wyczyścił stolicę z nieprzyiaciela Roku 1794.

9. Przybył Kosciuszko na wezwanie Kollegow, powierzaiących mu naczelnictwo siły zbroyney narodowey.

10. Kościuszko zwyciężył Rossyan pod Racławicami, Prusaków pod Szczekocinami i pod Warszawą, gdzie zmusił Wilhelma odstąpić od iey oblężenia.

11. Wpadł Kościuszko w Niewolę Rossyiską pod Maciejowicami, a Warszawa legła pod Mieczem Suwarowa.

12. Woysko Polskie pod dowództwem Zawoneckiego wpadło w rozpacz i rozpierzchnienia, iedni pomarli a inni w niewoli, drudzy znagleni mężeństwom do przyięcia służby woyskowey, poszły pod obce Sztandary, lecz wpadaiąc w niewolą Francuzką, przywdziały Mundury Polskie w Włoszech, i powstali w tworzeniu legionów Polskich, pod Dowództwem Generała Dąbrowskiego.

13. Polska zaięta przez Nieprzyiaciół, stała się ich łupem.

14. Król Pruski przywłaszczył sobie Wielką Polskę i Mazury, i nazwał części te Polski – Prusami południowemi.

15. Austrya zabrała Województwa Krakowskie, Lubelskie i Sandomierskie, i mianowała ten Polski urywek Galliçyą Zachodnią.

16. Rossya wzięła Litwę, i Województwo Wołyńskie, i Podolskie, i Krasną (czyli piękną) Rossyą.

17. Król na Seymie Grodzieńskim Roku 1793. podpisał podział Oyczyzny. 16

18. Przybrakło Ziemi pod Tronem, i Stanisław August Poniatowski przybył do Petersburga, uczynił Abdykacyą i ukończył życie.

19. Umarł w Petersburgu w R.° 1798. d: 2. Lutego. leży tamże.

N.o 37.

Polska pod obcem panowaniem.

1. Nieszczęśliwi Polacy zmuszeni wyrzec się braterstwa i przyiaźni między sobą, przez podział Państwa.

2. Nie masz Narodowości. Język Polski cierpi wiele — Woyciech Bogusławski utrzymuie czystość iego przez Teatralne sztuki.

3. Kościuszko wypuszczony na wolność, przez Pawła następcę Katarzyny Drugiey, która R.o 1796. umarła, nie maiąc Oyczyzny, udaie się do Ameryki, za którey wolność iuż wprzód pod sławnym Washingtonem walczył, a za powrotem swoim osiada w Paryżu.

4. Dąbrowski w Medyolanie wydaie dnia 20. Stycznia Roku 1796. odezwę, do zbierania się pierwszey legii Włoskiey.

5. R.u 1801. dnia 14. Grudnia, udaie się znaczna część tey legii na okrętach Francuskich do St. Domingo, gdzie wiele Polaków za obcą sprawę ginie.

6. W Alexandrze pierwszym Cesarzu Rossyiskim, znayduią Polacy pod rządem iego zostaiący, prawdziwego Dobroczyńcę. Xiąże Adam ~~Czarto~~ Czartoryski, Potoccy i inni zasiadaią w Senacie w Petersburgu.